

Osmania University Library

Call No. T81-6

Accession No. T2211

Author

A64A n

Title

అష్టాంగ్య శాస్త్రం, విభాగం

ఆధునిక శాస్త్రం గ్రంథం 1919.

This book should be returned on or before the date
last marked below.

శ్రీ

ఆంధ్ర రథాంగ మాత కావ్యము

(శ్రీ మహాకవి కాళిదాసకృతికే దెలుగు).

ఇది

సికింద్రాబాదు పురవాస్తవ్యుడగు

చి న్న కు ల అ ప్ప య్య శా స్త్రీ చే

ర చింపబడి

మహారాజశ్రీ బాకరాజు పరాంకుశరావు

దేశముఖాగారి ద్రవ్యసహాయమున

ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడినది.

బెజవాడ వాణిముద్రాకారశాలయందు

బి. కే. స్వామి చే

ముద్రింపబడినది.

శ్రీ కారదాంబాయనమః.

భూ మి క .

గుణగ్రహణచణులార!

ఈ చిన్ని కావ్యమును రచించినవాడు శ్రీ మహాకవి కాళిదాసుడు. ఈయన యద్వైత మత మవలంబించిన సారస్వత బ్రాహ్మణ వంశంబున జన్మించి శ్రీస్తుపుట్టుటకు బూర్వము 56 సంవత్సరమున శ్రీ విక్రమార్క సభయాదలి నవకవి రత్నములలో నమూల్యరత్నముగాఁగఁబెలుగుచును పమాద్యలంకారాలంకృతంబులు, నీతిదాయకములు, నవరసభరితములునగు రఘువంశాది కావ్యములను, శాకుంతలాది నాటకంబులను, సహృదయ హృదయంగమముగారచించి “యపమా కాళిదాసస్య” యను బిరుదమును సంపాదించి కవికుల తిలకుండై చెలఁగియున్నవాడు. ఇట్టి కవిచక్రవర్తి రచించిన యీ ప్రోత్సమాంధ్రీకరింపఁబూనుటకు బాల్యబాల్యముదప్ప జ్ఞానండు కారణంబులేదు. అయినను “బాలాదపి సుభాషితం” అను నార్యోక్తిపద్ధతిని వక్త్రవిశేష నిస్పృహులగు దామునా యీ యాంధ్రీకృత గ్రంథమాలోకించి యాదరించి ప్రోత్సహింపఁగలరని యెంచి ప్రారంభించి ముగించితి. ఏతద్గ్రంథమందు మాతృకకంఠఁగొన్ని యెడల సమయోచితముగా హెచ్చించుటయు, దగ్గించుటయుగలదు. కాని మూలాభిప్రాయమునకు లోపము గలుగకుండనుండు ఆద్యంతములందు

గొన్ని పద్యములధికంబుగాఁ గూర్చితి. ప్రయోగములందుఁ గవిత్రయేతర మహాకవి మార్గం బవలంబించితి. ఇట్టిదానిని 10-12-1918 తేదికి రచించి యుంటిని. కాని యింతవఱకును బ్రకటించు భాగ్యము నాకుఁగలుగలేదు. దైవవశమున నేటికి విద్యత్పక్షపాతులును, రసికాగ్రణులును, యాడవరగణ పురవరాధీశ్వరులును, బ్రాహ్మణవఝ్యులును, సగు శ్రీ శ్రీ బాకరాజు పరాంకుశరావు దేశముఖుగారు లభించి వ్యయము నకోర్చి ముద్రింపించి ప్రకటించి నన్ను గౌరవించినందులకు భగవంతుఁడాయోగ్యున కాయురారోగ్య భాగ్యభాగ్యములు గలుగు నట్లనుగ్రహించుగాత.

ఇట్లు సుజనవశంవదుడు,

మేడిచెలము పోన్తు, గణపుం, నైజాంయిలాకా. సిద్ధార్థి సం॥ విజయదశమి.	}	చిప్రుకుల అప్పయ్యశాస్త్రి, సికింద్రాబాదు.
--	---	--

శ్లో॥ “ఆపరితోషాద్విదుషాం నసాధునుశ్యేప్రయోగవిజ్ఞానం ।
 బలవదపిశిష్యతానా మాత్మస్యప్రత్యయం చేతః”
 (కాళిదాసః).

N. B. చాలవఱకు ముద్రాప్రమాదముల సవరించితి. మఱియునున్నచో దిద్దుకొని చదువుకొనవలసిన భారము మీ యందుంచి నందులకు మన్నింపఁగోరితి. నాతప్పులున్నచో సకారణముగా దెలిపిన రెండవ కూర్పున దిద్దుకొందునని విన్నవించుకొను చున్న నాడను.

శ్రీ శారదాంబామైనము.

ఆంధ్ర రథాంగదూత కావ్యము.

శా. శ్రీసుభ్రాంబరముల్లరించి వరసీరేజాసనాసీపవై
యాశుద్ధస్థితికాక్షమాలరుచిరంజా కీర మాపుస్తకం
జాశుక్లాబ్జము జేతులకొనిన బహుళీ! వియోగోద్భవ
క్షేణున్విడభర్తృవాక్పదవిహారిక జెందునిన్మొక్కెదన్.

ఉ. వ్యాసుని, వామలూరుసుతు, భాసుబరానిరు, శంక రార్యునిక
వ్యాససుతుక, సుబంధుకవి, భారవి, నిట్టిరథాంగదూతముక
జేసిని కాళిదాసుని విశేషముగాఁగొనియూడి యాంధ్రభా
షాసుని ప్రకారం బహుసాధ్వసభక్తుల నేమెనర్చెదన్. ౨

క. శ్రీరాజు బిర్రావూ
ర్చరుగులాస్థిండు, శిష్యసన్నతినికీ
తారామహాస్త్రి వ్యాకృతి
పారగు మగ్గుని దలఁతు భయభక్తులకీన్.

ఉ పో ధ్వా త ము .

మ. భుననామేయసుసీప్రసాధతయశోభూషావిశేషోల్లాస
 త్కృపులారా! కవితావధూతిలకముగ గర్హించు నవ్వానికీ
 కవితాకన్యక నేనొసంగనుజుడీ! కంజాతజాతుండు, నిం
 కెవడే! ;దోయముబూర్లబడ్డఘటమందెట్లుంపశక్తుండగు.

చ. సకలకృత్తిస్థదోషగుణజాల మపారమర్తిగ్రహింపంగా
 సకలకళావిశారదరసజ్ఞకపిండుడొ, యర్హుడయ్యెడి;
 నికిరములెన్నియున్నను, భువి జలదుగ్ధవిభాగ మంచయే
 సుకముగ సల్ప యోగ్య మగుచు బెలుచు యశ మొం
 దినట్లుల.

ఉ. అంచితకావ్యమాధురిని నజ్ఞునికి వచ్చించుకంటె, బ
 ల్గించిది గానముకె జెవిటిమానికి వినిపించుటే, కడు
 మంచిది; గ్రుడ్డివారల సమక్షమునందు విలాస మెల్ల గా
 వించుట, మాధురీకవనపిత్తవిభూతములార! యెప్పుడే .

క థా ప్రా ర ం భ ము

చ. తరుణుడొకండు బాహ్యవనిదత్పరతజరియించుకోర్కిమై
తరుణిని బల్కరించియు నెదగలయిచ్చనుదెల్ప నెట్లఁగాం
తరుచినచోనువృత్తిగల తద్రమణీమణి, యాతనిన్ మనో
హరు, ననుకూలుగాఁదలఁచిహర్షము సెందుచునుండెబిమ్మటన్.

చ. అతివనుగూడియాతఁడు రయంబున నిండుమనంబుతోడ ను
న్నతనుగు తేరు నెక్కి పయనంబొనరించి వనంబుజెంది యం
దతులలతారహస్యమగు నాలయ మొందె; మరందపూర్ణ పు
ష్పతతిపరీమళస్థలయ వాతము లెల్లడవీచుచుండఁగాన్. ౮

గీ. ఇట్లు మలయానిలంబున నిగుచుకంత
నూఱుజిల్లియు నాతని యువిదమిన్న
మిగుల దగచేతఁ బొగిలి తా మగనిఁ గనుచు
నీరుఁ దెమ్మనియాచించె నిలువలేక.

౯

ఉ. ఓయబలాలలామ! యిపు డొందితి వధ్వపరిశ్రమంబు నీ
యాయతభూసుహృధరమునందుననూటఁజెందుచుండుమా!
తీయని శోయమున్న నుయితీరముఁ జేరిజలం బరంబునన్
సీయెద సంతసించునటు నేనిదె తెచ్చెదఁగాచియుండుమా!

చ. వెలఁదిరో! చూడుమా! రవి దివిగతినుండయినిల్చియున్నర
శ్మల నలుప్రక్కలన్ విసరి శోషిలఁజేయుచునుండె నుప్పు నీ

నొలంగడు, పుల్లుపిల్లులును దూపను నాలుకలెండి చెట్లకొమ్మలఁ దమతెక్కలఁ బఱచి ముట్టుననుండెను; చిత్రమీపవల్.

చ. సరసిజబంధుఁడౌట నట సాధువుగా వసియించువాఁడు, నగ
బరతలనూత్న రత్నము, దివాకగుం డింత తపింపఁజేయుచుం
డ, రుచిరవాగ్విలాసిని! తటాలున మేలిమి నిముఖోత్పలం
బరుగుగజాలుసుంచు, మరినాశ్రయమొందఁజేవండుఁగూరిమికి .

ఉ. శ్రీమతి! “కుంకుమస్వకరుదస్థితి నెట్లిది మించి వెల్లు నొ
రా! మరి యంతకంఠెఁగలదా! యిఁకఁ జిత్రమ”టంచునూర్యఁడి
ప్రేమనుగొల్పునీయధరబింబముమీఁదియసూయ, దానినిఁ
భీమతపంబుచే మిగులవేదనఁజెట్టఁగలఁడు; కాచునన్. ౧౩

చ. చలువగనున్న యిచ్చటఁబీసాళముగావసియించియుండుమా!
పులుగుల కర్ణ పేయరవము ల్వినుచున్ హరిణీ విఠోచనం
బుల నిజనేత్రముల్లోలిచి ముచ్చటఁజెందుమ డిగ్గియోలుతే
గలదనియెంతఁగానక్షిణకాలవియోగ మెఱుంగఁసహింపుమా! ౧౪

చ. అని యిటు గట్టిపూసికలతొంగి, వియోగనితొంతనష్ట చి
త్త ననునయించి యత్తఱినిఁ దద్దయితాకృతవాసబుద్ధియై
వనమున, జీవనంబుఁ గొని వచ్చుట కారఁడు బై నమై చనన్
వనరుహలోచనాజ్ఞల నెవండుదలస్థరియింపకుండెడిన్? ౧౫

చ. పదములు గొన్ని వేసియలప్రాఘఁహాకించుకదవ్వనందునం
బుదమునలెన్ వెలుంగనది పూర్తి గనుంగొన నిచ్చమెచ్చిదా

నిదరివసించులోన; మదిసీరయిపోయెడిమాడ్కినుండు పూ
ర్వదివిజ, నానుతానయవపాళివిరాజితుఁగాంచె నెక్కనిన్ ||

గీ. కటిక నీకటికొండలోఁ గ్రాలఁ దగిన
నీలగాత్రుఁడు గాలిచే నింగి కెగియు
పాదసంహతినిర్గతపాంసుప్రలను
సంవృతుండయి కన్నడె న్వాంతమదల. ౧౭

గీ. కనుటతోడనే నిల్చిన కనులవాని
మంచిజన్మనమందన మనియుపాని
మనుజభక్షకుఁ డీపాపి క్షణములోన
సంకెలను నైచి పెదచెఱసాలఁ బెట్టె. ౧౮

గీ. మైక మేగినఁ గనులను మఱలఁ దెఱచి
కనఁగ నరణాగతులు నాతఁగళులు బ్రోడ
లోరులు సమమైన దుర్గతి నొందుచుండు
సమితదురదృష్టవంతులు నగుపడిరిగ || ౧౯

గీ॥ అంతఁ దరుణుండు జాలిలో నయ్యలార!
మీకు నావలె సిలుఁగులు మెలఁగుచుండె
నేమి కర్మము చెప్పడి ప్రేమతోడ
ననఁగ వారిటు లీతని కనిరి మఱల|| ౨౦

చ॥ ప్రతిదిన మీనురారి, యిటు వర్తిలువారలనోజనొక్కనిన్
హత మొనరించియున్ దనివి సందఁడు వీఁడెట కేనిభావ, ౨౧

ధుతతీదమిన్ స్మరింతుమనితోడుగ వారన, స్త్రీహృతాత్ముడున్
మతీదనజీవితాశ విడి మంత్రముఁజేయుచు బోయెనిద్దురన్ || ౨౦

గీ॥ అతని యన్నుల మిన్న యో యాయడవినిఁ
బ్రయుసి రాకను పీకమై పెద్దప్రొద్దుఁ
గాచి యర్కుఁడు గ్రుంకినఁ గనమిఁ గనుల
నీరు మున్నీరు గాఁ గాఱ నెఱయు నేడ్చె॥ ౨౧

సీ॥ భానుఁడు గ్రుంకఁగాఁ బవలు గతింపఁగా
గమలపండవనంబు గనుల మూయ,
నడవి, జీతట్లచే నల్లిబిల్లిగ నల్లఁ
బులుఁగుల కలరపంబులు నణంగఁ,
బ్రొద్దుకొండను జంతురుఁ డుండ, నింగియుఁ
గరనికరంబునఁ గాంతిఁ జెంద
వెల్లకల్వ లలంతి వికసింప, జనములు
మారుబారికిఁ జిక్కి మ్రగిపోవ,

గీ॥ అతలు, గువలయరాశివాసితములై న
మలయవాతములఁ గదలఁ గలువఱేనిఁ
గూర్చి, కోమలి, దోసిలిఁ గూర్చి బిగువు
విడిచి యిట్టులఁ దా విన్నవించుకొనియె॥ ౨౩

గీ॥ శీతకిరణుండ! సుధను నా జీవితేశుఁ
దడుపుమా! ప్రాణసమయైన తస్మి నన్ను

విడిచి పోయెను గాంతుఁడు వేగ నిప్పు

జెచట నుండెనొ నాకది యెఱుంగఁ జెపును!!

౨౪

చ॥ మరియు వియోగదూత మతిమాదృశులందు మనోహరాంశువి
స్తరమునఁజుమా! ప్రియముదార్చును! చంద్రమ! జెందమందు
నే! నరసింహదైవయోగముననయ్యన్మృతబుమనోజ్ఞమయ్య, దా
గరళముకై వడిఁ గ్రువఁచుగాఁ బనిసేయునటంచుఁదోఁచెడిఁ.

చ॥ అన్యుతకరా! దివావిరహమబ్బునిశాప్రియతోడ నీకుఁ ద
త్సమయగతత్వదీయగతిచాలగ్రహించియెయుందువోయి! నా
యమునను, గొన్ని వేళలనిశాంగనసైతము నీమవిప్రయో
గమునుసహింప నేరదు; జగంబుభవాదృశమంచు నెంచుమా!

ఉ॥ కావున, నేఁ గలఁ గనని కాంతవియోగమునేటికొంచె నీ
యకావన మంతయుఁ వృధ, హతాశయురాల, నధన్యనైతి, శ్రీ
భావజరూపమత్పతినిఁ బాసియు నింకెటు లోర్చికొందు మ
త్తవిత మింతటఁ విడిచి చెందెద సౌఖ్యము లవ్యయంబుగఁ.

ఉ॥ వాడిన పూవుఁబోలు జిగిబారు మొగంబును, వెచ్చనీటిచే
బీడితమైన వాఁడెను బిత్తరిచూపుల కోపుగల్గు పూ
బోడి యనంతచింతలను ముందువచించిన లాగుభోకునఁ
గోడునుసల్పె రాతిరియుఁ గోల్పడసాగెను మెల్ల మెల్లఁగాఁ.

గీ॥ ఉదయగిరి మీఁద భాస్కరుఁ డుదయ మొంద
నిగి శోణితకాంతి వెలుంగుచుండ

మేలిపూల పుష్పాడల సమీరణుండు

మాటిమాటికి జెందంగ మల సైబ్రాద్దు||

౨౯

ఉ. ఇంతులమేలుబుతి, తనయిష్టని గాంచెడి పూన్నివిందున
దంతటదిద్ది తుట్టతుద హంగగు మెక్క సరస్సుజొచ్చి త
త్ప్రంతమునన్ బ్రయోత్సుకనరమ్యరథాంగముజూచిదా
నినో | గాంతుని రాకగూర్చి పలుకన్ సమకత్తై నిలున్
నతొంగియె||

30

చ|| ప్రతిసరి నీవు పెందు నెడఁబాటుసిలుగు నెఱింగియుండువా
వితమయినన్ బ్రయోముఖమువీక్షగాఁ జేయుసముత్సుకత్వమ
ద్భుతమయియెంతయో యపుడుదోచుచునుం జెనుగోమలాంగి
చాదుతరపయోధరాకృతినిరూపణవిక్రమచక్రవాకమా!!

ఉ|| నీ వగలాడి కూడికను నెన్నుది గోరి సరస్సుగట్టుకున్
నీవెపు డేగెదో యపుడు నయ్యముఁబూనిచుదీయభర్తృవా
ర్తావిధి గుఱ్ఱెఱింగి యిటు గ్రమ్మతిరమ్మకరమ్మరమ్మనన్
జీవితనాయకున్ విడిచిచెల్వల జవ్వనమేల? కోకమా|| 3-౨

చ|| అసమరథాంగమా! కొలఁచునందుమదీయచునోజ్ఞనాయకున్
గన నల వాని కిట్లుబలుక న్వలె నాచక! యొక్కదాని భా
ర్యను, జనహీనకాననము నందున నీడి విదూరదేశముం
జనుట, మనుష్యకృత్య మొకొ? సన్నియునట్లెటుస్థిగ్గ జేదొకో||

చ|| పగతురరూపుమా పెక్కిప్రభావమువస్థిత్వసేవజప్రకా

శగరిసుజ్ఞానజాలిన విశాలభ రానమితాక్షియుగ్మమున్,
జిగిరిమేను, గల్గిన సుశీలుడతండ్రి నుదీయభర్తగాఁ
దగ గుటితంబిప్పైవిధినిదప్పక చెప్పను! యోరథాంగమా!!

చ॥ కరమహాప్రకాశమునగ్రా బడినాప్రియమౌముఁగాంబియా
యరుణుఁడు సామమం గునగుహరువనోహితుఁడై ప్రతీచినిన్
వతిలెడిసంద్రమం గునగుభాలునదూతుచునుండేదానుగా
ధర నభిమానవంతులు యథార్థముగాఁ బరభూతినిోర్తు చే॥

చ॥ పటుతరదీర్ఘ బాహువుల భోసిలునాప్రియు సవ్యపాణియో
యటవినిలాగ, రాపిడిని నందిన చర్మముతోడఁ గూడి యు
త్కటరుచివెల్లు, నావిభుడౌ దక్షుఁడు విద్యలనెల్లఁగాన ని
విలుబెటవారిచే నేటిఁగిహృద్యముగా వచియింపుమో చెలీ॥

చ॥ పసగలకుంభికుంభములఁ బస్పశముం బొనరించు సింగపుం
మసిమిబల్లబుతో, నిభ సమీహితమాగితితో నుపేద్రవా
హసమరయగుతో, వరిసుమాయుధరూపముతోఁజెలం
గియున్
మిసమిసలాడు నాపతికి మేలుగఁబల్కును! చక్రవాకమా॥

చ॥ తన చెలికాండ్ర వీడి పెడదారులఁ జిక్కిన లేడిపిల్లమా
డ్డిని మకరంబువార్ధివిడఁ గ్రేగలునేలకుఁ జేర్చినట్టులన్
బ్రణయనిశానసానమున వర్తిలుచుండెడి కల్వతోలే ద
వ్వివననమం గునీసతియుఁబొక్కెనటంచనుమా! రథాంగమా!

చ॥ ఎడదను దన్ను దిక్కనుచు నెంతయు నమ్మి స్వపార్శ్వ
మొందుచు

డెడి ప్రియవల్లరీసతిని డెక్కున నెక్కచొ వీడి యొక్కరే
నడుగిడ దారసాగుహ నుహ! యిట్లు బ్రేమజడంబులందుంగ
స్పడుట విచిత్రమానుగద! ప్రాణిచయంబునకోర భాంగమా!॥

చ॥ అరయంగ మేము విష్మిరులమైనవియోగ విచార మొక్కరా
తిరి కతిగా సహింప మిడ దిక్కొకయింతయు లేనికాసనాం
తరమున గేస్తురాల దురుతప్రతిషిద్ధగ వీడి యుంట, మీ
ర్పహసనాద్భుతైతిరని ప్రాణిమం బల్కుమ! చక్రవాకమా!॥

ఉ॥ మీ రింక సేరుకై మమగు మెట్టిన మీఁదలంబుండరీకముల్
నూగునీ వీడలేక కడు శోకముచే నిడె నెట్టకేలకో
చోరశిఖామణీ! ప్రియను జూడక యిట్లుల నొతకాల మా
ర్యేరముజెందియుండునది వేవచియింపుడటంచునడుమా!.

చ॥ ఘనచపలావియోగ మదిగాంచగ, నెక్కక్షణంబుమాత్రమే
తనరును, రేయి యు దఖిలతొరక లంబరవిప్రలంభ మొ
య్యన విడనాడు, దివ్యకు దినాంతమునందున వర్తి వీడుటల్
గనుపడదిల్లు నీవలన గల్గువియోగ మొ చిత్ర మయ్యెడిక.

ఉ॥ కాన, దయావిహీన! వగకత్తియ కూడిక నెంతువేని నా
మానిని నైశమే కలియుచు! లలనామణి లజ్జచేసి ని
మ్బునుచు దిట్టనేర, దిలంబూజ్యపతిగ గుటియించిదూరునా
చానలు దుష్టకీర్తి బడి స్రగ్గుచునుండురు గాదె శోకమా.

ఉ॥ మే మహతిస్వపక్షజవమిశ్రులమై తగ మిన్ను మన్నులం
దేమెఱునే యభేష్టముగ నిట్లట్లుల జరియింతుమార్వస
ద్ధామమునందు మీహాసనధారకు లొంగినవారమైన మీ
ర్ణామొఱి నాలకించి సతిమంచుమటంచనుమా! రభాంగమా॥

చ॥ అనువులుగ్రించుమీఁదఱుననందనినాహృదయేశుచెంతకు
వెనఁజని యిట్లు చెప్పినచో పెన్నిధి గూర్తునటంచుఁ బల్కి సంత
తసమున బ్రీతిదూతికి, రభాంగముగొంచువిహంగ! యన్యకా
ర్యసమితివీడి కష్టముఁగరమ్మురయమ్మున రమ్ముశేమ్ముగన్॥

ఉ॥ నాదఱుతాంతికంబు విడి న నృతలన్ దిలకింప వేని ద
శ్లేదముతోడ నాఱుడఱు దెంపునబూది నొనర్తు వైశమే
నాదరినానిఁజేచ్చిన ననర్గళరీతి ననర్థ మర్చు, నీ
సాదసరోరుహంబులకు భక్తి నొనర్తు వివేకకోకమా!.

సీ॥ నలుగడలందునన్ వెలసల పచ్చల
తళతళ జగులచే జెలఁగుదాని
దిగువను నెగువను దీధిభీషూరిత
స్ఫటికాళి రుచుల నేర్పడినదాని
నవ్యక్త మూల్య మహాపూర్వ మాక్తికి
ఫలహారమునఁ జుట్టఁ బడిన దాని
జన్నారిపొన్నారి చిఱుగంట లలరిన
గొడుగులపసఁ గూర్పఁబడిన దాని

గీ॥ ముగ్ధభామినిహస్తాగములను నూచఁ

బడినదాని సుచాతగవాక్షమధ్య
నున్న బంగరు పంజరం బునికీపట్టు
గా, రచించెద నీకు జక్కవలమిన్న.

ర ౭

సీ॥ తేలుల పాటల నీటుగల్గిన మంచి
పూలవాసనచేతఁ బొదలు నదియు
మాధుర్య మధుర విస్మయ నత ఫలా
గచ్ఛాయ నెండలఁ గసరు నదియుఁ
గిలకిలలాడెడు పులుగులగుమి కల
రుతనయశ్రావణంబు సజీకినదియుఁ
గాంతామతల్లి కాత్యంత సంభోగాంత
తాంతమున్ బాపంగఁ దనరునదియుఁ

గీ॥ దోటలందున మేటియై తొంచుచుండు
నదియు నారామ మొండు నా కాత్మవశము
నందుఁ గల దింక నీ కట నబ్బుసుకము
యింత యంచు వచింపఁగ నేను జాల.

ర ౮

చ॥ కనులకుఁ బండువౌ కనకకంజములన్ విలసిల్లు లగ్న ము,
య్యసిలవిధూతమైన నిచులాగములన్ రచింపఁబడ్డ కాం
చిని, ఘనరూప్యసైకతవిశేషతటంబుమలాంబు,వొంచుచు
దననది, స్త్రీవియోగమునఁ దానమ్ముకై నిశే నీకొసంగెదన్.

చ॥ మరియు,నమర్త్యపాచికి నమస్సు శిరస్సున లెస్సఁ జేసి సం
బరము మహాప్రయత్నముల వాటిలునట్లు నరించియెట్టులో

వరసుధ వారిచే బడసి భర్మవినిర్మితరమ్యపాత్రలోఁ
బారిపారి నింపి గ్రోలుటకు ముచ్చటనిచ్చదనెనుఁగోకమా.

ఉ॥ సౌరున నిండ్రుం డచ్చరల జట్టునుగూడి మనోజ్ఞమైన మం
దారతన ప్రసూనములఁ దద్దయుఁ గోసెడి వేళఁ జెంతకుం
భీరువునైన నేను జని పెక్కువిధంబులఁ గోరి నీకు నా
హారవిమిత్తమై యుండెద నవ్యయకిల్పఫలంబులకొ జెలీ. ౧౦

చ. ఇల గెలుపంగయశ్శము లహీనముగానొనరించుచుండు పు
ష్పిలుతుని గొప్ప సేనవలెఁ గ్రైముడియనినువెంటనఁటి నా
చోరులును, గోమలాంబుజవిశేషకళావిధవాబుఁ దాల్చు చే
తులనెడి బుజ్జగించి బహుతుస్థి ఘటెంతురు నీకుఁగోకమా!!

ఉ. కోయిల, వానకోయిలలు, గోరలు, నెమ్మలుదొట్టి పుల్లులకొ
బ్బాయని నెమ్మల జట్టవలె బాల్యమానుండియు వృద్ధిఁజేసి నా
యాయలె గావ్యాకాననము నందున నుంచితి నవ్వీ సేవలకొ
జేయుచు నిన్ద్రహంబునకుఁ జేర్చంగ నేర్పుగనుండుఁగోకమా!

చ. మరియను మత్కథాశ్రవణమంతనము ల్గలవాఁడునాకికకొ
వరపు నెనర్ప వర్తి లేడివాఁడు, మదీయమనోహరుండు, ని
ష్పరకృతితత్పరాత్మను సభిభవనంబుల సన్నుతింపఁగా
వఱును నీసతీమణి కపారి ముదంబునుగూర్చుఁ గోకమా!

ఉ. కాప్రసాదోక్షణంబున నె కాఁతునిఁగాంచఁగలెమ్ముపొమ్ము నా
యీవిధఁబూసఁగ్రుచ్చినటు లెంతయఁ జల్లనిమాటలాడి త

ద్భావముమెచ్చకుండఁగఁజూదాల్కినిచానికిఁజెప్పమా!ధరణ్
భావముభిన్నమైన మరిబంధన మొందదు గాదె కోకమా!

చ. విరహ భవాశ్రు జాల పరిపీడిత సంకులనేత్రయుగ్మ, ప్రా
ణరమణ విప్రయోగగతి నాశనిమిత్తము, జక్రవాక వి
ష్కిరమును సాదరంబుగ నకించనవృత్తిని వేడఁగాని గు
ప్తైఱుఁగకపోయెఁగా! పతగ మేగినసంగతి చాలసేపుగా.గీ.

ఉ. పిమ్మట నావలసనతి విస్తృతశోకమహాగ్నిమగ్నయై
క్రమ్మఱి నెట్లా తేప్పరిలే కంటిజలంబును జిమ్మి వాచికం
బమ్మెయి భర్తకంపం బతగాధపువేడియుఁ జూచులోన నే
త్రమ్ములకద్దిగన్నడమిఁ దాళక తిర్గియు నాన్రయయ్యెఁగా.

ఉ. ఆమధురస్వనద్వీపాగ, మాత్మసత్తిఁ గలియంగఁజూయెనో
యేమొ?మదీయయాచనగ్రహించుచునాప్రియుఁజేరఁజూయెనో
యేమొ?మదాశయంబుననహీనపవాదముఁ జెంది పేగఁదా
నీమహిసంచరింపఁజనెనేమో?యటంచులతొంగియేడ్చెడిఁ॥

చ. కమలవిశాలలోచన, యకంపితమానసమర్మమందు శాం
తమనుశరంబునకొనిహతిఁగాంచినదై “యిదమిద్ధ”మంచుదా
ర్థ్యముగ వచింపఁ జాలక మహాహిమదద్విపసింహభీమమై
యమరుమహాటపిఁ విభు స్వయమ్ముగ నే నెమకంగఁజూయెడిఁ.

చ. ఇటులఁగఱోరదై వమున నింతి మహాటపిఁజొచ్చి దారుణో
త్కటపిరహంబుఁ బొంది ఘనగర్జిమలక గడు దద్దరిల్లి పె

న్మిటిఁబ్రతిశైలసానువున నెమ్మిని నెమ్మదిజూచిచూచియూ
అటఁగన నుట్టిసిడకు నరంబునఁజేరెను స్రస్తగాత్రియై. ౬౦

ఉ. వేడిమి యూర్పులకొన్గ పితవిన్యతిపక్వలతాళిదివ్యమా
కాడవలెకొనెలుగుమెయిఁగల్గి, యెటోయట, నధ్వభేదముకొ
వీడి, రవంతఁగూయుపలువిష్కిరముల్మరి, చాయతోరుసాల్
గూడినన్నిగ్ధవృక్షముచుగూర్చియిటుల్ సతి, వలెకొ, సాంజలికొ.

మ. మునిచూడఁమః! భానుతాపమునసంపూర్ణబుగామాడిప
క్షినికాయంబునుచ్రోయుసిజడలు, వేక్రిందకొన్పృథివకొభవీ!
యనిశంభావిధి నిశ్చలాత్మహతయోగాభ్యాసముస్సల్పు ప
ద్మనవన్తెల్లసితపంబలఁతియా! మస్సాధ్యమానేరి కేకొ.

చ. హృదయవచశ్శరీరముల, నిట్టయలకొ జలియిపకుండఁగా
గుదిరిచి, బ్రహ్మజేషము, నకుంతరీతి, నిజాత్మఁగాంచి, స
మ్మదమున భ్యాసముస్సలిపి, భూతభవిష్యములకొబరోక్షముల్
విదతముఁజేయఁజిట్టలయివిశ్వమునకొజరియింత్రు; తాపసుల్.

ఉ. కాపున సేవె దిక్కనుచుఁ గాల్గను బట్టిన శాటసారి, న
న్నేవిధి నైన సాకి వెత లేగఁగఁ జేయుమ! మార్గభేదదీ
నావనబద్ధకంకణచణా! యిపుడేమియొనర్చు భర్త? యో
దేవర! ధీవరా! వితతదీఘకజఘాభరమానినాయకా! ౬౧

ఉ. వాసిగనుమకొంబల నవారిగఁ జిక్కిన కుట్టుయిట్టికా
పోడిమిజూచి జాలిపడి పుంభుతశస్త్రమహస్తుఁడై హరికొ

బూడిదగల్ప వెంటబడిపోయెనోయేమో మదీయభర్త? ని
స్వేడితిండెల్లుం బూరితిగి, విస్తృతదీఘజటాఘరంభరా!

చ. అరరే! యేనుగుకుంభమందలనుముత్యంబుంగొనంగోరుచున్
గరప్రరంబు గరంబునన్ వెలుంగంగా గాంతుండుబైబ్బిరి త
చ్చరణాంకానుగతానుమార్గుండయి యేచాయన్ జ్యోతుం
డయ్యెనా?

యెలుంగన్ నెల్పుచు! దీఘవిస్తృతజటావృన్ధ్యులసత్తాపనా!

చ. మధువిదినోద్భవంబు, నసమంబు, నసేకవిధప్రశంస్యమున్
మధురము, గర్జనపేయము, నన్యవియకూజిత, మాస్థవించు, స
న్నిధిగరుడొంచదద్విహగ నేతృపథంబునుగాంచుచుండెనా?
యధిగతదీఘవిస్తృతజటావళిభరమునొండ్రచండ్రమా!

చ. వరజలదోడయాచితబహిణితాండవనాట్యమున్ మనో
హరపతి కన్నులారంగని యయ్యదివీడుట కోడలేక యీ
వఱకును చానిసన్నిధిని వాసముజేయుచునుండెనేమి? యో
స్థిరతరయోగ్యతావిదిత! దీఘజటాభరమానినాయకా! ||

చ. అలహృదయేశ్వరు డటుబ్రయాణముసల్పినమీంద్రలాఠివా
రలు గనునింపవట్లుగం దిరస్కరణీవృతదేహుండొచు నా
సిలుగుగట్టి వృత్తము విశేషముగాం బరికించుచుండెనా?
తెలుపుమ! నైశిమే, వితతదీఘజటాభరమానినాయకా! ||

చ. పటుతరమారదర్పగతివారణవారణుడైన మత్పతిన్
జటులవిలాసశృంఖలలం జయ్యనం గట్టి సరిద్రతాపుర

శ్చటములు, నందనాటవికిఁజక్కఁగఁజేర్చుచునచ్చొయుంచెనా?
దిటముగఁ దెల్పుమా! బహుళదీనజనావనబద్ధకంకణా! ౨౦

చ. అరయ మదిన్ జరత్తరుగృహాన్వితశా వనదేవతల్, మదీ
యరమణు, మూల, పర్ణ సుఫలాశిస్వవృత్తిని నేర్పిదప్రవన్
వఱుఁగ సల్పి నావ్యధలు భావమునన్ స్మరియింప నట్లుగా
నఱిముఱిఁ జేసినారలొకా? యండజరక్షణదత్త సంయమి!.

మ. వని, నాభర్త, రిపుప్రచండకరసఃసాతుడు గాలేదుగా,
వనమాతంగకరాగ్రసంహతుల నిష్ప్రిణుడు గాలేదుగా,
యనిఁ గ్రూరాకృతిపుండరీకములచే హాని గనంబోడుగా
వనబన్ నాప్రియుఁడేదియొందినదేపల్కుదగున్ దాపసా!.

చ. మరియొక రీతి నేన్పియుండు మద్విభుఁడంతము జెందఁబోడుగా,
మురుపుఘటిల్ల నెందుకున? భూరుహసంతతి గాలిఁగూలకుం
డి రహినినున్న; దానిని గడిందిగఁ బొందిన వల్లరీస్థితుల్
దరలక యండినందులకె; తాపస! సాపగ శేంద్రకేసరీ! ౨౩

చ. వ్యసనపరంపరాయురజవావశురాలగు గోల, తద్వటం
బసమమునిండ్రుఁగాఁడలఁచియకాచితిసన్నతిసల్పి, స్త్రీయమా
నసవిభువృత్త, మంతఁ గరుణాఖచిహ్న క్తుల నష్ట చంబుద
ప్రసరజలంబునం దడిసి వారిదముం గుఱియించియిట్లనెన్.

చ. జలధర! సౌమ్యమూర్తియిఁకఁజాలునుజాలునునన్ను ముంచు
వా! నలు, గతిప్రియాత్మను, ననారతమున్సహుశీతలోదకం

బులనభిషేకముల్ సలాపుము చ్చటయకాను; మదాత్మకాఁకలన్
సలసలఁగ్రాంగిక్రుంగె; సుధ, శాంతి నెసర్పఁగఁజాల దిత్తటిన్.

చ. అవనిహితైకబద్ధమత్తివై పథికశ్రమఁ ద్రోచి యుల్లసం
బు వఱల నెంతయో సలిపి పుణ్యమగణ్యము గట్టికొన్న సీ
కవిరతమాదృశాభివిరహంబున దాత్మ్యమునుత్య మియ్యెడన్
భువనమహాప్రసిద్ధకులభూషణ మేఘము! మదిన్ తాఘమా! .

చ. ఉపకృతితత్పరాత్మ! భవమత్తమసత్వమహత్వ మంత నే
నెపుడొ యెఱుంగునన్ భవదహీనరసాన్విత వారిధార, సీ
యవచయభూమిఁ బాల్పఁబడు, నూర్ణ్యముచంగతి హెచ్చు, మీకు
వర్షపతనకాలమందఁగిరిసానుపునన్ వసియుంతువోఘనా!.

గీ. సారెసారెకు నుచ్చితస్వస్థలంబు
విడిచి కాసారకుట మొంది విడువ వహహా !
పరహితంబున ధన్యులై ప్రబలి బుధులు
లాఘవంబును జెంద రో మేఘదూత !. ౭౮

చ. అనిలచితాంతరంబగును నాపదలన్ హతిఁ జెంది రోదనం
బును గనువానివోలె ధ్వనిఁ బొంది పరస్పరస్పర్శణాగ్ని బా
ధను గనియున్న యాయెదుగుదట్టపు చెట్లు, బరోపకారకృ
ద్ధనతనుగన్న నీవలసఁగా దెప్రశాంతమునెం నుటల్ ఘనా!.

మ. అకటా! నాధునివర్తనంబెఱుంగఁ దారాధీశుఁ బ్రార్థింపఁగా
వికటత్వైర్యమువానివృద్ధినణచెన్ విశ్వాస్యచక్రంబుఁ బూ

నిక యుచింపఁగ యోగినిక వరసతిక నిర్భాగ్యనస్వీడిహా
యికశత్రంపువియోగ బాధనదియు హీనత్వముంగాంచెడిక.

ఉ. కానఁ బరీపకారకృతికర్తలు మీరగుటక మదిష్టముక
మానకసల్పఁగోరితి, సమర్థఘనా! యను పూతిక లేని వా
ణీనికరంబు దీనరమణీమణి వల్కెడి లోపలక జగ
త్పాణిఁబుడదప్పుగా, ఘనునిఁబా వెనతీప్పితభగ్న మానటుల్.

చ. ఘనుఁడుదటస్థుడైచ నెస్వకార్యధురఁధరుడౌచు నాకుప్రా
ర్థన మెవఁ డాలకింపఁడు గదా ననరోపన మాట నామగం
డనుపమశోచ్యకర్మణిని నందుచునుండె నటంచు నెంతమా!
ననబజుడిలలాటమున న్రాసినవాతకుమాకుగల్గునే. ౮౨

గీ. ఇట్లు కన్నీటితోఁ బల్కి యూసపుడక
వోలెఁ జిక్కిన యింతి, విభుప్రవృత్త
మందు వ్యర్థప్రయత్నమై కుంది విధిని
నింద సల్పియు మ్రందంగ నిశ్చయించె. ౮౩

చ. “మరణముకం పునేటొకటిమంచినిరణ్యములేదు, లేదు, మ
ద్వర! యని స్వీయదేహమునువహ్నికినప్పననేయులోనఁ ద
ద్యకుఁడరుదెంచియేమిపనితాళుము! సాహసమాపు! దానుఁడుక
వలఁగ; నాతపేందుముఖ! ప్రాణసఖియనియా పెనాయమక.

మ. చిరకాలంబునకుక దటుక్కున విభుశ్రేష్ఠునివొలగించి సం
బరమక జాడ్యమ బొందునాయమనుశుంభద్రీతినాశ్లేషముల్

గరమున్ జేయుచుబుజ్జగించిస్వకథాకాతర్యకప్రబంబులన్
సారిదిన్ వాకొనె; నిట్లుదత్పతి, వయస్సూర్తి స్ఫురన్మూర్తియై.

గీ. నీకు ననతిదూరంబున నీటి కేను
సంచరించుచు నుండ నిశాచరేశుఁ
దూర్థ్యకాయుఁ డొకండు న మ్నొంది చేతను
బెట్టఁ జంద్రముఖి! సఖి! పట్టుబట్టి.

శా. నాతఁడొకఁడ న నీకులంఁడిరచటన్ నానానుబంధంబులన్
జేతొమోదము సంఘటిల్ల వరుసన్ నిత్యంబు నవ్వారిసన్
హేతివ్రాసెనమానదంతములచే నీండ్రించియు జీల్చి ని
శ్చితన్ బిట్టగుపొట్టఁ బెట్టుకొను నా శ్రద్ధిమ్మరొడో సఖి!

చ॥ కలికిరొ! నిన్న నే కల ను కానొక దివ్యజనుండు నాదరిన్
వెలుగుచు వక్ష్యమాణవిధి విశ్వజనీనదయారసంబునక
బలుకక యుండెనేని నరభక్షకుఁ డీతఁడు బొట్టనిండఁగా
బలిమిగ నన్ను నీతఱికి భక్షణముం బొనరించియుండఁడే?

గీ॥ “వత్స! యాయుష్కరమగు నీశలుకు నాది
సావధానంబుగా వీనుమయ్య నీవు
సతికి నీకును జీవితసంశయంబు
సెందవలదయ్య! యిట్టుల జేయుమయ్య.

౦౯

క॥ మిక్కిలి టక్కులఁ గ్రక్కెడు
రిక్కను కరమందు విధిని రాలితి నీవే

వక్కాణించు తెఱంగునఁ

దక్కును స్వాతంత్ర్య మొంది తనరుకు వయ్యా.

ఉ॥ మానిసివల్లగోరి, యభిమానధనున్ నిను, తేపు మెక్కు, నా
లోనఁ త్వదీ శుశయ్యవరిలోఁగల యద్దము మైల, నూన్చి చే
బూని యశీప్రసన్న పరిపూర్ణరసోన్మతదీర్ఘ దేహదై
త్యాననసమ్మఖింబునకు నద్దము ధైర్యవిబధబుద్ధిమై. ౯౦

ఉ॥ ఆముకురంబునందుఁదనయాక్రమింఁచిభయాకులాత్మకై
యామనుజాశనుండు దన యాశను వీడుచుఁబప్పులె త్తి తా
నేనుతి నిన్నుగ ర్తమున నేలులు వాటిలఁ గూలితొత్తపా
భ్రామితుండై, గుగాదిబహు బాధలశింఁకుఁగ్రమక్రమంబునన్ ॥

చ॥ పతివిరహాగ్నిదగ్ధయును, బంజవక్త్రయు నైన నీదు గు
బ్బెత, చిర కాల మట్టి యడవిన్ నినుఁజూడఁబరిభ్రమించియా
పతగ్ధరాగుహాభ్రముల వాచిక మంపియు వ్యర్థ మాటచే
జితిఁ దన దేహ మర్పణముసేయఁగడంగెవర క్తియు క్తమై॥

గీ॥ అసురమున్తుండవై తూర్పుదెస మొగమున
నరుగు మరమునఁ దప్పక యవల నీదు
దర్శనంబున హర్షంబు చొల్చు సతిని
జంచలాక్షిని నెఱిగి యూఁజించు మోము॥

౯౪

శా॥ ఏపుఁత్రాత్మకా స్వప్న మందుదయోసీరితియుక్తోక్తి సగ
తాపంబార్చుచుఁజెప్పవించునటులన్ దత్తత్రియాజాలమే

నేపుం జూపి యొనర్చి రాక్షసునిచే నడ్డేవిముక్తుండగాఁ
ప్రాపుంబొందితి ముద్దరాల! రతిరూపా! ప్రేమసంపూర్ణిమైఁగన్

ఉ॥ జీవనజప్రహరమును సెందఁగఁ జాలని దేహ మాట నో
జీవితనాయి కా! మతను! చింతిటు తుటికిఁ జాలుఁ జాలురా
జీవనులోచనా! గృహము సేకుద నిద్దై నిమేష మేనియున్
సీవిరహంబునన్ సఖులు నిల్వరు గావున స్రస్త కేశిణి!

చ॥ అని యన నాధదర్శన సమాత్మముద్రసవికాసితాంబుజా
నన, ఘనజీవితేశ్వరమనఃప్రియహావవిభావభావవా
ణిని, విని, నూత్నరత్న పతీనీలమణీఘృణితభర్మనిర్మితి
ప్రణతరథంబు నెక్కియు సరాసరిఁగిటికఁ జేరె నాధునికా.

చ. ఇరువుర కయ్యెనుత్సవ మహీనయశోభనధాన్యపుత్రపా
త్రరుచిరధర్మకృత్యతిథితత్పరతాకవితాప్రగల్భతా
పరమపదార్థా తాఘటనిపద్ధతిసిద్ధ్యనుకూలవిజ్ఞతా
భరకృతకృత్యనుత్యబుధవాక్సునువృష్టిప్రహృష్టమానటుల్.

చ. యువయువతీలలామలిటు లుల్లసగుత్సవబృంద మొందియా
నవనవభావభావితవనప్రియకోకమరాళేశారికా
దివివిధచిత్రప్రతిరవదివ్యసువాసితపుష్పపుష్పి బా
హ్యవనుల, సౌధవీధుల, ననంగునిధాటినిదాటిరాటలన్.

చ. ఇదివిను దంపతుల్, విధిరమేశమహేశులు, వారిభార్య తి
యదనుననే స్వరస్వరమహావిరహంబు ఘటిల్లకుండు బా

ఊదమినిఁగాంచి వేగశపుటమ్మునఱొమ్మున మేనఁజొన్నఁగాఁ
గునురుగ నుండ నెప్పినటుఁగూడిక ఏడకయిర్దురుండ్రుతఁ.

చ. జనులకుస్వస్తి గావుత! రసాచిభులుఁ భరన్యాయరీతిఁ బా
లన నెనర్పిత్రుగాత! కుశలంబానఁగూడుత! గోడ్విజాళికిఁ
దనరెడుగాత! సస్యములు ధారణిసంతట మంివేళలఁ
ఘనములుమేలుగాఁగురియుగాత! భవద్దయశారదాంబరో!

చ. ననకపిరన్న తుల్యకవనప్రతిభోన్నతులార! యియ్యెడఁ
జిల్లుకుల ముప్పశాస్త్రీయని జెప్పఁజెలంగెడి నేయధామతిఁ
గవికుల శేఖరప్రణతకాళికదాసర ఛాంగదూతనా
మవిదితకావ్యమూర్ధమునమార్చితఁగూర్చితినాంధ్రవాణికిఁ.

శ్రీమచ్చిల్లుకులకామసూను, భారద్వాజసగోత్ర, సుబ్రహ్మణ్య
దత్తపుత్ర, శికింద్రబాదు పురవాసి, శ్రీ శారదాపద
పద్మానాభక, శ్రీనివాసాపర నామధేయాప్ప
శాస్త్రిచే నాంధ్రీకరింపఁబడిన
ర ఛాంగదూత కావ్యము
సమాప్తము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఓం తత్ సత్.

శ్రీకృష్ణాయనమః

రథాజదుతమ్.

ఉపాధ్యాయతః.

శ్లో॥ కివిత్యనిదైకరతోజనోయో
నాసోప్రయత్నః క్రియ కేతదర్థమ్
అధోముఖేన వకదాపికుంభే
ధాతాస్యలం సాపయితుంజలంస్యాత్ ॥

౧

శ్లో॥ కేనామకావ్యేషుగుణాశ్చనోమాః
సంతీతిజానాతిజనోరసజ్ఞః
అన్యేషుపత్రివ్వపిసత్సుదుద్ధా
జ్జలంవిభేత్తుంతుమవవహంసః॥

౨

శ్లో॥ వరంసమతుంబధిరస్యగానం
వరంవిలాసాశ్చ పురోఽస్థకస్య
సత్వేవ కావ్యస్యరసానభిజ్ఞే
నివేదనంమూఢజనేరసస్య॥

౩

—• రథాజ్ఞామ. •—

శ్లో॥ కర్పూరమవాసన విహారమభీష్టనూనః
కాంతామువాచకమనీయమనోరథార్థమ్
రాత్రిస్థివృష్టియవచోనుగతైకవృత్తి
స్సాహస్వమన్యతతమత్మమనోఽనుకూలమ్॥

౧

శ్లో॥ అనంతరంసప్రియయాసనాథో
యుటిత్యరణ్యాభిముఖం ప్రహృష్టః
నిషేధివాక్ కూబరిణిప్రతస్థే
ప్రాప్తశ్చసంకేతంతాగృహంతః॥

౨

శ్లో॥ సంసేవ్యమానామలయానిలేన
పుష్పాథివాసే స్ఫురభీకృతేన
విశ్రామ్యకించిచ్ఛతదీయజాయా
కిష్టాభితన్నేణజలంయయాచే॥

3

శ్లో॥ విశ్రామ్యతామన్యతరోరథస్తా
ద్ధూరాధ్వసంచారపరిక్లమస్తే
అహంచకాచిత్రదిశద్యవాపీం
జలంత్యదర్శంతరసానయామి॥

౪

శ్లో॥ కరోరీభూతోఽసానపిచదివసోమత్ప్రియతమే
నిరీక్షస్వవ్యోమ్నిప్రచలతినభానుస్థిలమపి

తృప్తోద్విగ్నాశ్చైవ తేన కునిశితవస్సస్పృటితముఖా
నిషణ్ణాశ్శాఖాసుప్రతనిజపతూఃక్షితిరుహమ్॥

71

శ్లో॥ ఇయదవిరతతాపంతప్యమానేద్యురత్నే
కమలనికరబద్ధుత్వేనతత్రైవసాధా
వదనకుముదమేతస్మాభితాపంకురుష్వ
ప్రజశినహివిపక్షేతన్వికోఽప్యానుకూలమ్॥

౬

శ్లో॥ కథమిదం మమకుంకుమలోహితాం
సమతిశయ్యరూచింవిలసత్యహూ
ఇతితవాధరబింబగతేర్వ్యయా
దినకరః కిలతద్గపయిష్యతి॥

౭

శ్లో॥ తత్త్రిప్లేహపతత్రిణాంకలకలై
రామోద్యమానాసతీ
స్త్రేతే స్వేహాణీ విలోచనయుగై
స్నేర్వ్యంమిమానాప్రియే
మస్త్యేఽహంనజలాశయం
సుతనుయద్దురాదితోవిద్యతే
సోఽవ్యతీణమాత్రమద్యవిరహ
సుప్రభుత్వయాదుస్సహః॥

౮

శ్లో॥ ఇతికథమపితాంతదానుసీయ
రణరణకేననితాస్తదూపచిత్తమ్॥

మనసిసదయితాకృతాధివాసః
సపదిజగామజలస్యమార్గణాయ॥

౯

శ్లో॥ గత్వాపదానికతిచిత్సదదర్శదూరా
ద్విచిద్బలాహకమివప్రతిభాసమానమ్
యావచ్ఛత్రసముపస్థితవనతావ
త్కష్టన్నిరైక్షతనిశాచరమాయతాజ్ఞమ్॥

౧౦

శ్లో॥ పాదాభిఘాతోత్థితపాంసుజాలై
ర్గచ్ఛద్భయార్థంపవనానఘాతైః
సమావృతోఽదృశ్యతసీలగాత్ర
స్తమఃపరీతాచలసన్నిభస్సః॥

౧౧

శ్లో॥ దర్శనస్తిమితలోచనయుగ్మం
తం యువానమచిరాత్కుణపాశః
పాపవమరభసాపరిగృహ్య
బంధనేసనిగడంచచకార॥

౧౨

శ్లో॥ ఉన్మీల్యచక్షుఃపరివీక్షమాణే
మూర్ఛావసానేకిలతత్రయాని
తుల్యమవస్థామితరేప్రపన్నా
ఆర్తస్వరాదృష్టికుఢేనిపేతుః॥

౧౩

శ్లో॥ పర్యాయేణదినేదినే సురరిపుహత్యానవక్తృతః
స్తప్తింయాస్యతితత్పరత్రగమనేఽభీష్టోజనస్సర్వతామ్

ఇ త్యేవంప్రియయాగహీతహృదయస్తైరేవవిజ్ఞాపితః
ఆత్మానంనిరపేక్ష్యతాంసవిమృశన్నిద్రాంశనైఃపేడివాక్॥

శ్లో॥ కాంతాతుతస్యప్రతిపాలయంతీ
నివర్తనంతత్రచిరంవివిక్తే
దినావసానేఽపినతన్నిరీక్ష్య
భృశంరురోవావిరతాశ్రుపాతమ్ ౧౧

శ్లో॥ దినకరేఽథగజేఽస్తమహర్లయే
శమలవల్లవసేచనిమిలితే
తిమిరసస్తతిసంకులితేవనేప్ర
శమితే క్వణితేచపతత్రణామ్॥ ౧౨

శ్లో॥ ఉదయమూర్ధనిచంద్రగుస్థిశే
కిరణజాలసముజ్జ్వలితేఽమృతే
కుముదినీషువికాసమితాసుచ
కుసుమచాపశరాభిహతేజసే॥ ౧౩

శ్లో॥ సురభితైఃకుముదైర్మలయానిలైః
ప్రచలితాసులతాసుశనైశ్శనైః
అభిశశాంజ్జమయంపుటితాంజ్జలి
ర్విగతధైర్యమితివ్యధితాబ్రహ్మత్॥ ౧౪

శ్లో॥ అయిశీతమరీచిమచ్ఛశాంజ్జ
సుధయాసింహమదీయజీవితేశమ్

కథయద్రుతమద్యకుత్రకాస్త

ఇహమాంప్రాణసమాంవిహాయయాతః॥

౧౯

శ్లో॥ అపిచసంహరదీధితివిస్తరం

విరహదూనజనేఖలుమాద్యశే

విధినియోగవశాదమృతప్రియం

విషవదేవసమాచరతిధ్రువమ్॥

౨౦

శ్లో॥ ననువేత్సివిధోవిజామవస్థాం

ప్రియయాయాసియదాదివావియోగమ్

సక్తదప్యచితంచవిప్రయోగం

నహిరాత్రిస్సహతేత్వయాదినాస్తే॥

౨౧

శ్లో॥ ప్రాప్తా తదద్యప్రియవిప్రయోగం

స్వప్నేఽపియోనైవమయానుభూతః

ధిశ్శానుధన్యానితరాం హతాశాం

జీవామియత్కస్తవినాకృతాఽపి॥

౨౨

శ్లో॥ మ్లానపుష్ప సదృశాననద్యుతి

రుష్ణబాష్పజలవీడితాఽధరా

సేతిభూరివిలలాపకామినీ

యామినిచవిలయంగతాశ్చనైః!

౨౩

శ్లో॥ ఉదయంసహస్రశిరశేఽ

ధగతేగగనేచశోణితరుచాఽస్తరితే

ప్రగమాతరిశ్వనిచపాష్పరజో
దధతిప్రియాసులతికాసుముహః॥

౨౮

శ్లో॥ ఇతస్తతస్సాపరిహోభ్రమస్తే
కించిత్సర్వప్రాప్తవతీమనోజ్ఞమ్
ప్రియోత్సుకంతిత్రచవీక్ష్యకంచి
ద్రథాజమిత్యాహతమానతాన్తే॥

౨౯

శ్లో॥ రథాజజానాసివియోగవేదనాం
త్వయానుభూతాంప్రతిరాత్రమాప్రగమ్
తథాఽపికాంతాముఖదర్శనాయతే
సముత్సుకత్వం కియదీక్ష్యతేఽఘనా॥

౩౦

శ్లో॥ తటాస్తరంత్వంసరిహోయదాఽన్య
నిజప్రియాసంగమనాయయాసి
లభ్యైతదామత్ప్రణయప్రవృత్తిం
భూయస్సమాగచ్ఛసవేగమత్ర॥

౩౧

శ్లో॥ ఉద్వీక్షసేచేద్దయితంమదీయం
తంబ్రూహిరేఘూర్తసలజ్జసేకిమ్
ఏకాకినీనిర్జనకాననాస్త
స్యక్వాప్రియాంభ్రామ్యసియద్విదూరమ్॥

౩౨

శ్లో॥ ఏతైఃప్రియంజ్ఞాస్యసిలాంఛనైస్తస్వం
ప్రశాంతదుర్వారరిపుప్రభావమ్

నేత్రేవిభాతాబ్జనిభప్రకాశే
గురుత్వభాదేణనతేతథాపి॥

౨౯

శ్లో॥ వక్త్రద్వ్యుత్థితస్యనితాన రక్తాం
సేష్యంసముద్వీష్యసహస్రరశ్మిః
సాయంసకోపంకిలరజ్యమాన
స్వయంస్యవస్యత్యపరాఽభిపాతమ్॥

30

శ్లో॥ ఆజానుబాహూర్ధ్వైతస్యపాణి
ర్ధనుర్ధ్వాకర్షణఘోషేతత్త్వే
వామేతరస్పర్శకలాసుదక్షిం
వేవేక్తితంక్రాక్షయవాప్తరేభ్యః॥

31

శ్లో॥ బలేనసింహేన గజేనగత్యా
రయేణచశ్రీపతి వాహనేన
గూఢేణతుల్యంకుసుమాయుధేన
వ్యాచక్షులభ్యేతి వరంఘదీయమ్॥

32

శ్లో॥ యూథాత్పరిభ్రష్ట మృగాంగనేవ
భూమింసముద్రాన్మకరీవసీతా
సశానసానేచ కుముద్వతీవ
దూరంవనేతామృతీతేకశత్రమ్॥

33

శ్లో॥ తరుస్స్వపార్శ్వశ్రితనల్లరీంప్రియాం
విహాయనోయాతి పదంకదాచన

అచేత నేషు ప్రణయే సతీదృశే
మనోవిచిత్రం ఖలుచేతనానతామ్॥ 3౪

శ్లో॥ వయంత్రియామాభ్యధికంవియోగ
మలంవిసోధుం సపత్రతీణోపి
త్యజన్నరణ్యేగృహిణీమనాథాం
హస్యాస్పదంత్యంకిలమాదృశానామ్॥ 3౫

శ్లో॥ తవజలార్థమిహగమనాన్తరం
కసులినీభిరశీతల దీధితిః
విరహితోఽతిపిరేణ కియచ్చిరాత్
కితవసంగమిశో వదనామృతమ్॥ 3౬

శ్లో॥ విద్యుత్పయోద విరహఃక్షణమాత్రమేవ
దీపస్యవతిః విరహోన దినావసానే
తారాగణోద్యు విరహస్త ముపైతిరాత్రౌ
మన్యేవిచిత్ర విరహో జనిత స్త్వయాసా॥ 3౭

శ్లో॥ అంజసాతదిహితేదయాంగనాం
స్మర్యతే పరిచయస్తయాయది
త్వాప్రియా నఖలుసాపభాషితా
మాన్యతేహి పతి దూషణాద్వధూః॥ 3౮

శ్లో॥ వయంపతన్తస్తు సదాయభేచ్ఛం
భువిభ్రమంతోఽక్షతపక్షవేగాః

సమస్తసాధు ప్రక రావణీరే
త్వద్ధాస్యశీలా భవితాస్సవవ॥

3౯

శ్లో॥ ఏవంగత్వా కథయసి యదిప్రాణనాథం మదీయం ।
తుభ్యం దాన్యామ్యభిమతమసు
వ్యత్యయేనాపి లభ్యమ్ ।
భూయస్సార్థం ప్రయసహచరీం
చక్రవాకీః గృహీత్వా ।
ప్రత్యాగచ్ఛే స్సకలమితరత్
భేచరో త్సప్రజ్యకార్యమ్॥

౪౦

శ్లో॥ భస్మసాద్యపురదం కరిష్యతే
నద్రుతం యదినివర్తనేసియాత్
ఆనయేర్యదితుతం మమాన్తిక
మర్చయేయ తనపాదపంకజమ్॥

౪౧

శ్లో॥ మహార్హరశ్చైః ఖచితం సమన్తతః
ఉపర్యధస్తా త్స్ఫటికాద్వినిర్మితమ్
అనర్ఘ్యమక్రాంతాఫలహారవేష్టితం
సుకింకిణిచక్ర వితానహణ్ణితమ్॥

౪౨

శ్లో॥ ఆన్దోలితం ముగ్ధనధూకరాన్దై
స్సువాతవాతాయన మధ్యసంస్థమ్

రథాగ్రహైమం ఖలుపంజరంతే

నికేతనాయై వసదావిధాన్యే॥

౪౩

శ్లో॥ సరసకుసుమై ర్గుంజద్భృతైర్భృశం సురభీకృతే
మధురమధురై శ్చిత్రస్వాదైః ఫలప్రకరైర్మయైః
నిబిడతరుభిస్సద్గచ్ఛాయైర్మిరస్తదినాతపేకల
రుతవయఃప్రాయేరమ్యే మమోపవనేనభే॥ ౪౪

శ్లో॥ కనకకమలై ర్మృతోత్సాహై రలజ్జుతసుధ్యమా
నిచులతరుభి ర్వాతృత్కంపై ర్వినిర్మితమేఖలా
రజతసికతాతీరో ద్భాసిన్యపేతమలోదకా
మలయఃజసరిత్సాన్నిధిం తే వధూవిరహేనిభే॥ ౪౫

శ్లో॥ సురాస్సమభ్యర్థ్య శనైఃప్రణామై
తాంస్తావయిత్వాచ మహాప్రయత్నైః
కథంచిదాసాధ్య సుధామహాంశే
పానాయదాస్యామిహిరణ్యకుంభే॥ ౪౬

శ్లో॥ మందారపుష్పావచయేఽపసరోభి
శ్శత క్రతుంసందన కాననాస్తః
వ్యగ్రంసముత్సుత్యభియాభియాచ్య
దాస్యామి తేకల్పతరోఫలాన్॥ ౪౭

శ్లో॥ సఖ్యోఽపిమే హస్తపరంపరాసు రా
జీవలక్ష్మీం దధతీష్వ శేషమ్ ।

అనంగనేనై వ జగజ్జగీషు ।

స్త్రాంలాలయిష్యంతి విహంగరాజ॥

౪౮

శ్లో॥ సర్వేనుమోద్యాన గతావిహాయసో
మయూరసారింగ వసప్రియాదయః
శాల్యాన్మయాస్తాత్మ జవద్విపర్ధి తా
సేవాపరాస్తే భవితారలయమ్॥

౪౯

శ్లో॥ పరోపకారై కథయ స్సనస్తనం
సదస్సుమే ప్రాణపణిః కరిష్యతి
దాస్యోమనుస్నిధిః కథాపరాయణా
ఆహ్లాదయిష్యన్మనసేంచతే వధూమ్॥

౫౦

శ్లో॥ యాహితత్పపదియాహి రథాంగ
బ్రూహిమే ప్రియతమా మదవస్థామ్
తం సమూర్వసమ శీతలశబ్దై
ర్మశ్రుతం కటువచో దయితేన॥

౫౧

శ్లో॥ ప్రణయజనవియోగో చ్ఛేదనార్థంపతంగ
మితికదుణవచోభి స్సాదగంయూచమానా
విగహజనిత శాష్ప త్ప్రేడపర్యాకులాక్షి
సఖిలుచిరమముసోక్తియయారం వివేద॥

౫౨

శ్లో॥ ప్రమృష్టశాష్పేదక యాతయాఽధ
యావత్సందేశే వచోజహీర్ముః

వరిష్ణుకుఃఖానలయానదృష్ట
స్తావత్పునస్సానదృశాబభూవే॥

౧౩

శ్లో॥ కిముగతస్స్వవధూం మిలితుం ద్విజో
హ్యనునయం గణయన్ను గతఃప్రియమ్
కిముతనావహితోఽనుశయేమ మ
జగతివాస పరిభ్రమితుం గతః॥

౧౪

శ్లో॥ ఇతిననావ్యవసాతు మలంసుదృఘం
దయమర్మణిశోకశరైర్హతా ।
ప్రచలితాఫణి కేసరి భీషణే ।
మృగయితుం స్వపతిం విపినేఘనే॥

౧౫

శ్లో॥ దైవేనై వంకతినమనసా దారుణంవి ప్రయోగం
భీమోద్ధార్తైర్జలదరిసి తైర్దుస్సహంప్రాపితాసా ।
అస్వివ్యస్తీప్రతిగిరిగుహంజీవితేశంచరేణ
క్షాంతాచ్ఛాయాంవటవిటపినస్సంశ్రితాస్సస్తగాత్రీ॥౧౬

శ్లో॥ నూనచ్ఛాయాపరిణతలతా భాసమానాంగయస్త్రి
రుష్టోచ్ఛ్వాసైఃకథమపిచ తత్రాధ్వ ఘేదంవిసేయ
ఈషత్కూజద్వి విధవిహగంధీర్ఘ విస్తారభాజం
తస్యేస్త్రిగ్ధంత రువరమితిప్రాంజలిర్వాజహర॥ ౧౭

శ్లో॥ సనుకప్తమిదంమునేతపస్తే
హరయోగాభ్యసనే చింతితస్య

ఁవితాపదహజ్జటాభరస్తే
పతగై రధ్యుషితో ధరాభిలగ్నః॥

గీ८

శ్లో॥ మనఃస్థిరీకృత్య తథాశరీరం
జ్యోతిః పరంచేత సిపీక్షమాణాః
భూతంభవిష్యచ్చ భవత్పనోతుం
తపస్వినోధ్యానబలాద్విదన్తి॥

గీ९

శ్లో॥ తిడిహమాం శరణం సముపాగతాం
పథక భేదః రాసరతప్రభో
కథయకింకురు శేషయితోధునా
వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౦

శ్లో॥ నిశితదంష్ట్రగతం మృగశాబకం
కిమనుకంప్యహరిం సజిఘాంసయా
అనుస్మితోధృతభల్లశ రాసనో
వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౧

శ్లో॥ ద్వీరదకుమ్భగతంబత మౌక్తిక
మభిలషంకర వీరకరఃప్రియః
గజపదానుగతోనుపథశ్చ్యుతో
వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౨

శ్లో॥ అపినిశేమ్య వనప్రియకూజతం
కలరవం మధురావిదితోద్భవం

అభిరతోఽస్మి సతతగమార్గణీ
 వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౩

శ్లో॥ కిముఘనోదయ తాన్దనినతానం
 ప్రియజనః ప్రసమీక్ష్య మనోహరం
 నపిజహతి మయూర సమీపతాం
 వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౪

శ్లో॥ అపి తిరస్కరిణీవృత విగ్రహ
 స్ససరతాపురతో మమసంస్థితః
 సకలవృత్తమిదన్తుః కీక్షతే
 వితతదీర్ఘ జటాభరతాపస॥

౬౫

శ్లో॥ మదనదర్పనివారణవారణః
 సరిదుపాన్తగతాపురసాంగజైః
 కిమునిబద్ధ్య సవిభ్రమశృంగిలైః
 రవ్యపహ్మతో వదనందన కాననే॥

౬౬

శ్లో॥ కింవాసనీతో వనదేవతాభి
 రూరంజరద్వృత్ సకేతనాభిః
 కుర్వన్స్వవృత్తిం ఫలమూలపక్షైః
 ర్విస్మరతో నామ మమవ్యధానామ్॥

౬౭

శ్లో॥ సఖలుపతితోఽరిణ్యేఽరాతి ప్రచండకరగ్రహే
 నవనకరిణాశుండాగ్రేణ ప్రహత్య వినాశితః

అపిచనముధివ్యామైః క్రూరైర్హతఃప్రణయీ
మమయదితువిపత్ప్రత్యాపన్నోభవే దృతముచ్య
తామ్॥

౬౮

శ్లో॥ అథవాసశయం ప్రయోనమే
హృదయేశః ప్రతిపేదివాక్కిల
మహతాక్రియతే ద్రుమాత్యయో
నహివాయల్లతికాదృఢస్థితిః॥

౬౯

శ్లో॥ క్షితిరుహమితస్త్వదుఃఖసంవేగమూఢా
మునిజనమివిసంభాస్యప్రవృత్తిం ప్రయస్య
అతికరుణవచోభిః పృష్టనత్యమ్బదేన
సతతసలిలనక్షైరుక్షిప్తైవంతమూచే॥

౭౦

శ్లో॥ విరమజలధరాస్మాద్వక్షణా తస్యమూతే
కఠినదయితచేతిస్సింహశోదకేన
మమతుహృదయమంతర్దాహనిశ్చేషదగ్ధం
శవయితుమపినాలం దిన్యపీయూషమద్య॥

౭౧

శ్లో॥ జగతోహిస్తకనిహితాత్మధియో
హరతఃక్లమంచభృశముత్సుకతామ్
దద్యోఽధ్వగస్య నితరాముచితం
విరహేత్వదీయమిహదూతిపదమ్॥

౭౨

శ్లో॥ ఉపకరణధియస్తే జ్ఞాతవప్రభవ
స్తవసరసపయోభిర్ధార్యతే సర్వమేతత్

వియతిగతిరఖండా ప్రాయశోవిద్యతేతే
వససిసుభగకాలే నాచోత్తుంగనానా॥ 23

శ్లో॥ స్వంవిహాయ ముహురుచ్ఛితంపదం
సంశ్రయస్యపి తరంగిణీతటమ్
కేనలంపరహితేకృతశ్రమా
లాఘవం నఖిలుయాన్తి సజ్జనాః॥ 24

శ్లో॥ శబ్దాయమానా మరుతాచితాన్తరా
అహోరుదన్తి విపదాహతాశ్చవ
అన్యోన్యసంఘషణదాహపీడితా
స్త్వయాప్రశాంతా ఘనకీచకాలమీ॥ 25

శ్లో॥ విమన్యమానం పరియాచితంమే
క్షయశ్శృణాంకం గ్రసతేవివృథా
తపస్వినీమాంచ విహాయయాతం
దునోతికాంతా విరహోరథాంగం॥ 26

శ్లో॥ అహోమదీయం కురుకార్యమిత
త్పరోపకారై కరహోయతస్త్వమ్
యావద్వరాకీర్త్య సమాప్తవాణీ
తావత్సమారం మమతాప్రణున్నః॥ 27

శ్లో॥ స్వకీయకార్యాభిరతస్తటస్థా
హాభ్యర్థనామే నశ్మణోతి కశ్చిత్

సమర్థయేహో హృదయైకనాథః
శోచ్యమనస్థాం ప్రతిపన్నవవ॥

౭౮

శ్లో॥ ఇతీరయిత్వా వచనసభాష్టం
మోఘప్రయత్నా దయితప్రవృత్తై
విసింద్యభాగ్యం సుతగాంకృశాంగీ
ప్రాణాన్విమోక్తుం కిలసిశ్చిచాయ॥

౭౯

శ్లో॥ మరణాదితరచ్ఛరణం న
మమదయితేతివచః ప్రసన్నై ర్యవతీ
అధయావదియం ప్రవితత్యచితాం
స్వతనుంజ్వలనాయ సమర్పయతి॥

౮౦

శ్లో॥ కిమివవ్యవసాయ మపూర్వనుముం
కురుషే తవ తివృతి దాసజనే
త్యజసాహస మాతప చంద్రముఖ
స్వరూత్సయవావచ నై రితీతామ్॥

౮౧

శ్లో॥ చిరేణకాంతం యుగపద్విశోక్త్య
ప్రమోదజాడ్యం ప్రతిపేనుషీతామ్
ఆశ్వాస్యగాఢైః పరిరంభణై స్సః
స్యవేదయద్వృత్త మితి స్వకీయమ్॥

౮౨

శ్లో॥ జలాయశీతాంశుముఖ భ్రమంతం
కించద్విదూరం తవసన్నికర్షాత్

కశ్చేత్సమాసాద్య నిశాచరోమాం
చిక్షేపకారా గృహ ఊర్ధ్వ కాయః॥

౮౩

శ్లో॥ సార్థంమయాన్యే బహవోమనుష్యా
ఆసంశ్చతత్రానుశయైకలగ్నాః
దినేదినేయాం క్రమశస్సహస్ర
స్సంభక్షయామాస విశీర్యదంత్యైః॥

౮౪

శ్లో॥ మామద్యసోయం సమభక్షయిష్య
తశ్చేన్నదివ్యః పురుషోయదిహ్యః
స్వప్నై సమక్షం మమనాగమిష్య
వైషాచసాను గ్రహమావదిష్యత్॥

౮౫

శ్లో॥ ఇదంవత్స చిరాయుర్గే
సావధానం వచశ్శృణు
మాకాషీజీవితాశంకాం
ప్రేయస్యాఆత్మనోఽథ నా॥

౮౬

శ్లో॥ దైవేనపతితోహస్థే చాండాలస్యాతిసామృతః
అనేనైవాభ్యుపాయేన స్వాతంత్ర్యం కిలలప్స్యసే॥

౮౭

శ్లో॥ శ్వఃప్రాతర్నిజిఘం సుస్త్యాం సకశోణితలోలుషః
యావన్నిశాచరోఽభ్యేతితావదేవంసమాచరి॥

౮౮

శ్లో॥ ఆదర్శోవర్తతేకశ్చిత్త్వదీయశయనాన్తికమ్
చిరస్యాతిప్రసన్నోఽత్ర ఘనపాంసుసమావృతః॥

౮౯

శాజ్జదూతమ్.

శ్లో॥ తమపేతమలంకృత్వా ధృత్వామధ్యేచహస్తాయాః
సమ్ముఖంతస్యదృష్టస్య శేనై స్వయూహినిర్భయం॥

శ్లో॥ స్వాంప్రతికృమీమాణోక్య సాధ్వసాకులమానసః
సముక్తాశంప్రధావ్యారా నిమగ్నరేపతిష్యతి॥ ౯౦

శ్లో॥ కతిచిద్దినవర్యంతం తుధావీశితవిగ్రహః
ఆధివ్యాధిసమాపన్నః పంచత్వంచ ప్రపత్స్యతే॥ ౯౧

శ్లో॥ విరహానలసందగ్ధా కాంతాపద్మాననాతప
కాననేస్త్రింశ్చిరంభ్రాన్త్వా సమన్వేషణతత్పరా॥ ౯౩

శ్లో॥ సందేశానపిసంప్రేష్య పత్రిన్రమపయోధరైః
ఆనాసాద్యప్రవృత్తిం కే వహ్నయేర్పయతేతనుం॥

శ్లో॥ ప్రాగ్విశాభిముఖంతత్వం ముక్తస్సంగచ్ఛసత్త్వరం
ఆశ్వాసయచలోలాక్షేందర్యనేనభృశోత్సుకాం॥ ౯౫

శ్లో॥ అభిహితమితిముగ్ధే కేవచి త్పుణ్యధామ్నా
వచనమవహీతోఽహంస్వప్న మధ్యేశమ్య
తదనుసరణశీలఃప్రాప్యముక్తింకృతాంగి
త్వయివినిహితచేతాస్సంప్రయుక్తస్త్వయాద్య॥ ౯౬

శ్లో॥ సుతనుజహిహిశోకంజీవితాధారభూ
తేనఖిలువపురలం తేహేధుమబ్జప్రహరం ।

అభిగృహమచిరాచ్ఛత్వర్వతాంసస్త కేశి ।
క్షణమపివిరహస్తేప్రాజ్ఞసోఽస్సభీభిః॥

ఇతిశ్రీకాళిదాసకృతంరథాంగదూతం

స మాప్తం

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

